

ACC. N:R M. 9033:138-213.

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Jacob Bergström*
Härad: *Diverse* Adress: *Stenbergel, Flimminge*
Socken: *Diverse* Berättat av: _____
Uppteckningsår: *avskr. 1943.* Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uttugsk, Ladufogde, 3:e torsdagen i Jan, m.m.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 9033: 138.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

138

Markatta = smådeord. Di e en räkta markatta.

Mus = när man gjorde ost kallades det tjocka man tog upp i ostaka-
ret ostmus.

Månglare = de som sålde vid stånd å marknader.

Mobbe = mulbänk. Ja ska ta mi en mobbe.

Måcka = vresig.

Mogga = gödsla i kostallet.

Manesed = kostallet. Vid herrgårdar, lan.

Magg = röra.

Moggebören = gödselbåren.

Månte = må inte göra så.

Monghörpa = munspel.

Mongtöl = jämmer, sjuk, ej mongtöl.

Mo-suen = en som tycks svälta sig onödigt.

Morrar = är ständigt oförnöjsam med arbetet.

Mullere = flygande mal.

Monter = glad, trefflig, behaglig.

Mickjel = en falsk människa.

Mura = ovänskap, ja ska mura igen fönsterna ti di, slå dig i an-
siktet

ACC. NR **M. 9033:139.**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

139

Nägu = svordom. Nä gu har ja i.
Natta mad = pigorna skulle spinna till kl. 11 e.m. vid 9 tiden
fick di en bid kyd å brö, dock ej på alla ställen.
Nällor = brännässlor.
Nattskjorta = blus, den användes ej om natten.
Nördelen = nedersta delen af en särk.
Nieka go mening. En dans, barndans.
Moljebrö = doppa i grytan om julen.
Ohäng = skälfsvåldig, en pojke.
Odåga = oduglig till arbete. /Obs. Ej dialekt/
Okontanta = ovänner.
Oäli = t.ex. hästkött, Rackaren.
Oppskåren = en munvig, men rå, i munnen.
Oklar = dåliga affärer.
Omgång = pigor och drängar fingo alla pisk samtidigt af ladufog-
den vid Högestad gård. En kvinna till fårachefen låg in
med den gifte ladufogden. De män statkarlar som lät sig nöj med
sådant fingo lättare arbete och stodo höjt hos ladufogden.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR **M. 9033:140.**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
 Härad: Adress: Stenberget
 Socken: Berättat av:
 Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

170

1852 sade kvinnan Per Kåst till ladufogden: Vet lafoden vad di sier? Nej, vad säger de? Kvinnan: di dier ad lafoden har ligged ingj me mi. Ladufogden: vem säger det? Kvinnan: did sier di allihov. Ladufogden: då skall de ha en "omgång". Ladufogden började att slå rapp po rapp, två à tre slag på vardera. De stodo och togo imod. Undertecknads moder sade till en, sedermera Sissa Mårten Görans. Nu blör di en "omgång". La våss springa å gömma oss. De sprungo in i ett la-goll å bårra si ner i halmen. Sedan de öfriga fått pryl sakna ladufogden dessa två. Han gick och sökte, men fann dem ej. När han gick och sökte kom han genom kammarjunkarens stall, herrskaps-stallet, de hade ej med ladufogden att skaffa. Stalldrängen gick och skulle fodra hästarna och har ett fodertråg i händerna. Ladufogden: du skall ha lit din djävul och slog honom två slag öfver armarne, så att denne tappa foderträget. Denne visste inget om "omgången". Men min mor och Sissa kunde han ej finna. Någon tid därefter gingo de fram, men då hade han gonat si, så att de fingo ej pryl. En gammal magasinsskarl vid Stora Herrestads gård tala jag med 1895. Han hade då tjänt hos min mosters i Högestad som hofveridräng, husmän, bönderna

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR **M. 9033:141.**

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström
Härad: *Adress:* Stenherget
Socken: *Berättat av:*
Uppteckningsår: 1926-27 *Född år* i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

141

voro då redan utrotade i Högestad. jag anförde: ja, men någon kunde väl smällt till ladufogden i all synnerhet som där fanns kraftiga drängar. Mårten Svensson förklarade: ja, bohållare, had skole di ta si ti? Slo di po lafoden blö di godsförvista, å ingen bonde i Högestad, Baldringe, Ramsåsa, Röddinge, Borrie, Bromma, Söfvestad, våga ha en godsförvist i sitt arbete, vid äfventyr af vräkning. Ville herrskafved ha någon häktad, kom Länsmannen och tog dem och satte dem i häkte i Stora Herrestad, på ransakning. Ville Herrskafved att ad Lönsmannen skulle slå ihjäl syndaren, slog han ihjäl dem i Häradshäktet. En Länsmän hade slatt ihjäl fjorton häktade under sin tjänstetid, i Häradshäktet i Stora Herrestad 1895. Men till sist gick det i för stor skala, så att när han slatt ihjäl den siste fick han afsked. Länsman- nens namn var Ljungberg. Gubben Mårten Svensson fortsätter: så had skole folk jåra? Hade de ej tjänst så var di fårsvarslösa. Så ville di läuva, så va derr ingjed aned å gjarra än å ta imod pryl. Då undertecknad gi i skolan 1869 -1878, föräldrar som voro fattiga drefvo sina barn i skola vid fem års ålder, så där kunde blö bätter plass i stueholed. När pojkarne blefvo ovänner sade

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR **M. 9033:143.**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
 Härad: Adress: Stenberget
 Socken: Berättat av:
 Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

143

född 1825 i Högestad hade som påg lärt att skrifva och räkna af en tysk i Svampahused i Ramsåsa. Det var ovanligt att en arbetare från den tiden kunde skrifva. Och då han var så vidskeplig, vad skall man då säga om de som ej var skrifkunniga? Då min mor, +1831, gick i skolan i Högestad, hade de endast katterkis, psalmebog och testamente. Pågarne hade skinnbyxor som räckte till knän och skinnfalser. Skolläraren dro dom opp po bored, de sutto kring ett lant bor, å pryle pågarna i röuven så skinnbyxerna sprack och töserna fåla han gerana opp på å kvista däm i bara röuven. Tja, då skref vi ej anno 1927. Han slo en påg i hoeded me en linjal, med skarpa kanten så att blood rann ner å di motte bära honom halfdöd hem. Till straff blef han flyttad till Baldringe skola, men där va en statkar som gick in å prylen i skolan. Att gå till lags med sådan var meningslöst. Di våga inte å åtala statkarlar för di inte ställt skolläraren till ansvar för brottet. Den statkaren skydde intet, så hade de ej slatt ihjäl honom i häktet, så hade han vid utstin igen slatt ihjäl skolläraren. Detta visste de, och de kunde ju ej slå ihjäl alla arbetarna. De andra statkarlar tyckte det var bra gjort. Ännu ett lefve för: Skräddare Palm,

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033:144.**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

144

Axel Danielsson, Lennstrand, Branting och Thorsson. Äfven ett lefve för Docent Herr C.V. von Sydow, som innan det blef för sent, sökt bevara våra folkminnen.

Olydig = En kvinna i Högestad, hette Sofia Snäll + 1835, men detta ändrades till olydig.

Pamp = en högdragen, fin människa, kaxe.

Pantofflor = potatis.

Peruk = mycket hår i hufvudet. du har en bra peruk.

Potta = stöta till en. Han potta mi.

Pall = kyrkegångskvinnor skulle falla på knä på pallen vid kyrkdörren efter en förlössning. Klockaren skulle framsätta

pallen. En kvinna följde henne i kyrke. Denna stod bredvid pallen.

Sedan prästen läst, tog han kvinnan i handen och reste henne.

Hon skulle så lägga en penning i fattigstocken bredvid. Lagen upphävd.

Pingso = igelkott.

Pringla = brö, smöret i smörkoppen, vid ett bröllop i Bussjö, Söfvestad 1880 var en smörkopp så vackert pringlad att gästerna sa: did e syngj å röra en sånnen vackert

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 9033: 145

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

145

smörkopp.

Pusta = en som trälät mycket. ja har drad många sura pusta.

Pryl = pisk, den varan hade de lager af i gamla tider.

Prata = tala. Ah prat.

Paradara = marschera förbi höga befäl pampampar och visa sin
djupa underdånigh.

Pålsja = en dans. Då en man pryla sin kvinna hon får dansa pålsja
för käppen.

Pluddra = torfälta.

Påskaäggj = en sed om påsken. tjänssen fick påskaäggj.

Påskakaga = ett sajtebrö stort. Tjänare fingo 1870 och tidigare
af goda husbönder påskakaga som de kunde bära hem till
föräldrar.

Påskamad = Klockaren och Barnmorskan fick P-mad. Pregjepingj =
när barnen skulle börja läsa i abbesättan hade de en
half aln lång pregjepingj och med denna peka på bok-
stäfverna.

Då barnen kom till skolan på 1860 talet, då de skulle lära att
skrifva, skulle de sitta i sandbänkar och med pregjepinnen skrifva

Skriv endast på denna sida!

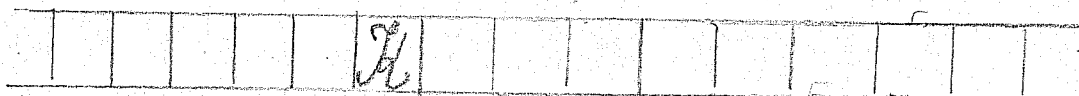
ACC. N:R M. 9033:146.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenherget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

176

först i fin sand.



sandbänken. en montor drog en streck för hvarje barn. I denna ruta skulle skriva en boks.

Pasla = doft ljud.

Pruta = söka köpa billigare.

Prål = bondprål vid stora gillen.

Patta, = dia, af danska, pattedyr.

Patte = di. kvinnomjolk.

Påttona = spenarne.

Polkét = dans.

Pulpét = en mobel med klaff och lådor.

Päls = skinnpals i stället för vadmalsströja.

Pung = penningbörs. Så länge enn har i pungen har en vänner, men när pungen e tom då e vännerne förbi, då vända de mig ryggjen å känna inte mig. 1860.

Pank = Bänkerud. utfattig på mynt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 9033:147.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

147

Perlemor = vita knapper i byxor.

Persilja.= hånord. Du pratar persilja. ej sammanhang.

Filten = det lervalf man elda uti i en brydestua, för att torka lin.

Plöster = häftplöster, flursplöster, järnplöster till sår.

Piehused = där pigorna sofvo.

Paraply = dottern Bengta hade hört 1877 ad dunan slad ner i ed paraply i stan, Ystad. Kitta komma,modren, ja, vår harre hittar all höjfar.

Pockelryggjad = han e puckelryggig.

Pladask = berusad.

Platterna = barfotad.

Planebog = plånbok.

Pisj = du skole ha pisj.pisk.

Plunta = bränvinsflaska.

Pojäk = en glad dräng. skämtare.

Picka fyrka = en pojklek med lerkulor.

Pickelhua = en mössa utan skärm.

Prisa = nu får vi prisa, snusa i näsan.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 9033:148.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

148

Poggor = grodor

Påst = pump.

Pocker = hin håle.

Pudevår = Dynvar, hufvuddyner.

Pudestopp Dynvar med fjäder, hufvuddyna enmans.

Packa = packa di an, ella ska ja lära di.

Pys = missnöjd, en ojke. han pys.

Pyser öfver = koker öfver.

Pila = plocka potatis.

Potta = urtapotta. blomsterkruka.

Potta = nattkärl fanns ej.

Q framför v. ljud som k. på 1870 och tidigare. /Obs.! Ej dialekt/

Qvinna, Qvast, Qväll, Qvarn, Qvida, Qvalmigt.

Ruttingj = af skolpojkar kallad Mäster Erik. dansa för Mäster Erik.

Rackaren = han skole ta ögj au, å ta hongä au da, å grava ner
selspilingja i markasjelet.

Rälet = illa.

Rua = rufvar äggen, höns och gäss.

ACC. NR M. 9033: 149.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1826-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

149

Rua = en med järnpiggar försedd bräda, rua hör, lin.

Rännemärr = smådeord, en som springer med sladder.

Rännerna = dalsanker, mindre.

Ryggerna 6 fäledsmark, sannolikt: rödjar

Rygga = lägga halm på takåsen.

Rivejärn = man ref på detta potatis till stärkelse.

Rumpa = ko- svin- och fårsvans, äfven häst.

Ringare = numera kyrkovaktmästare.

Hoppestätta = en barnlek, hoppa öfver hinder.

Ringa svin = man stack hål i trynet med en syl, och sette genom
hålet en ståltråd och vred den om uppåt.

Roda = ringade svin kunde ej roda.

Rosad = berömd.

Rotehållare = de som underhöll soldater.

Rusthållare = de som underhöll dragoner.

Ris = i riset var bundet ett band och hängde som en prydnad på
väggen.

Rotting = äfven den hängde på väggen som en prydnad. vanligast.
haslekäpp.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033**: 150.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bangström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

150

Russte = vid brygd, sedan man tagit drickat.

Rusteboss = öfverlefvare.

Ragatta = en som möter fästmannen för ofta.

Raga = barbera.

Raga svin = vid slag.

Riva = handräfsa.

Riva opp = köpet låter man återgå.

Ruster si = kringstrykare, di e liasom svinen, di reser si å rus-
ter si, så e di klädda.

Ramla = falla ner från något upphöjt.

Ryggetaflan = ja ska je di po ryggetaflan. pisk.

Rista sill : lägga sillen öfver illtången och på så sätt steka
den öfver elden.

Rista å flå = frågvisa mot barn, käringar.

Rock = spinnrock.

Rock = kapprock som såg ut som en kofta. Vad vi i dag kalla rock
kände de ej till. Tröja, stortröja och kapprock.

Ruter = den e där ruter i. kvick i allt.

Romlare = rusteboss.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 9033: 151.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Berestrom
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

151

Rom = man drack aldrig konjack. idag kan jag bestå en rommare.
Radängja = en lång rad med krigsfolk. där va en bra radängja.
Rapp = slag. En dräng i Söfvestad 1873 hade af ladufogden fått pryl. Han kom till ett ställe där säden låg. Han ville hugga efter omsorgsfullt men kom ej efter föregående. Han måste lik- som draga säden upp med lienäbben och blef efter. Ladufogden: din brinnande jävel, vill du ej följa med? Han gaf drängen två rapp af käppen. Drängarne i drängahuset en söndag. Du fick pryl. Dräng- en: Ah, ja fick bara två rapp. Skratt. Vi skref ej 1927.
Ruga := hum har satt den rugen där? en hade utfört ett natur- behof. Man hade inget V.C.
Roffa = svinen roffar, har di inte fåd?
Robbad = sinnessjuk. Han e robbad.
Robbad = blir ej rubbad, ej uppsagd till afflyttning från hemma- net.
Robba = maj kan di ej robba, fårr ja ridårr po en grong.
Rullepulsa = köttkorf.
Rull = slättrumla.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033: 152.**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

152

Rull = i en spinnrock. trådrull finns ej.
Rulle tyngje = en lek. Man lade sig på en backahälla, lade händer-
na om kors, och lät sig rulla ner.. rulla tunnor.
Rögjen = rögjen slår ner, vi får aned vär.
Råttfälla = en stor tråkloss föll på råtten. sådana fällor har
jag ej sett på femtio år.
Musafällor = då gingo ej ringarna igenom. En måste hålla, medan
en annan band upp dem.
Röggjelse = bränna krud, när någon sett spögje.
Rusked = di e så farled rusked ida. regningt.
Russla = baskegren.
Ja ska sätta drickjad ti jonkes på kakelonon.
Ruder viv = klöfvertolfva. Ja har ruårr vif.
Rabus = Klöfvertolfva, när man fått 63 innan den andre parten
fått stick, kastade korten och skrek, hal rabus. Hel
rabus, ta alle spelen. Då de börja: ska di vara me ella
udan tecken? Di ska va udan tecken.
Rusta = sedan man tröskat ett läggj, skulle man böja sig och
rusta halmen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR **M.9033** : 153.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: _____ Adress: Stenberget
Socken: _____ Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1926-27 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

183

Rigj = rik. Hum e rigj? Den som minst behöver.

Rulla torf = med rullbår i torfmossen, till sätteplats.

Rulla opp = neka med handräfsa.

Rita = du ritar krågetär, skrifver dåligt.

Räckja = lika linneväf, äfven annan väf.

Räckja = ja kan inte räckja opp, ej nå så högt.

Räckja = du ligger å räckjårr di.

Russel = såll.

Racka = han bara ligger å rackar po vajana.

Räckepingja = när rackan lades ut till blekning fästade man den i
jorden med räckjepinnar.

Rigna = räkna

Rudårr = rudårr ud sa glasmästaren. När medspelaren var villrådlig
öfver färg i klöfvertolfva.

Ställen = häststellet.

Sodan = en svartgrå häst.

sö = soppa.

Salemansfod = ett stort utsirat träfat. på en svarvad fot, äfven
saltmadsfat.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033**:154.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i Stenberget

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

174

Slickjemule = en som fjäskar för husbonden.

Slickja = slickja au sken. Koslickjad. kammaä.

Slug = klog, kvacksalfvare. bakslug.

Slant = slant ner, gled ned.

Slantar = penningar.

Slå = hugga hö. i ängarna, ej klöfver.

Slättagille = efter slåttern. spel och dans.

Slams = a slams. Det hänger ej ihop. hört fel.

Snack = a snack. Do.

Spila = Härmeni, fiol, kåst.

Splejsa = sätta ihop ett söndrigt rep, kanst till.

Sprongett = tappa i ett drickesankare.

Sprongen = en ko betäckt. Sprant tjörren?

Spolta = garn till väf.

Spoltepivor, spolteräck, med spoltpipor.

Spralla = sprattla.

Spjärnar = tittar efter något, i Småland, sparkar.

Snäf = trångmål.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033** :1537

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Slug = en som äter för mycket sovel. di e ett råkigt slug.

Snest = mothugg genom kvicka ord.

Snes = tjog, ägg. en snes ägg.

so = fylleso, drinkare äfven om kvinnan.

Snusa = när en pojke bad få en pris: svin snusar inte, udan nårr
di kommer ti hörpefnog.

Snäll = lydig. äfven flitig i arbetet.

Saua = sofva.

Sava = säga.

Sasen = saxon. Skräddaresax.

Sigorja = cikoria.

Silana = selarna, hästseldon.

Silarna = byxhängslen. ja ska brick to sila ti di. Konstflätning.
Konsten snart utdöd.

Sisare = mindre sax.

Sas = ullsax. användes vid fårklippning.

Sulten = hungrig.

Sula si = äta litet sofvel till brödet.

Sagla = en sjukdom särskilt hos pojkar. Saliven rahn ner genom

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033:156.**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

107

mungiporna. di e en räkti saglebutta.

Spingja = spinna, spingja ihof = köra sladder.

Spingelväf = spindelväv, där e rent fullt me spingjelväf, bar vittne om bristande rengöring.

Ett ordspråk om ett sent arbete. Det är likt Lunda Domkyrka, det blir aldrig färdigt.

Sprätta = hönsen sprätter. En som har ett oäkta barn. En kan vel sprätta ti en kyling. Sinnebild från hönan.

Sprätta = han sprätter. Arbetar onaturligt hårt för att få beröm. Harm att se.

Summ = hästskosöm, låsa sum = kardnubbar.

Summa = simma, summa kläder, summa pånga.

Silketorkle = hufvudkläde af silke.

Såna = goled, såna strygjskånen, höst.

Slarv = svinmat, äfven en slarvig kvinna. Även en dräng som super och spelar kort och ej skaffar nödiga kläder.

Slag = slag, t.ex. slagsmål, fallandesot.

Slav = träl, slaveri, onaturligt hårt arbete.

Slata = slagta.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033**: 157.

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* Jacob Bergström
Härad: *Adress:* Stenherget
Socken: *Berättat av:*
Uppteckningsår: 1926-27 *Född år* i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

157

Slusk = en som ej håller sig snygg, kringstrykare.

Snyggj = soldatnamn i Skårby.

Snog = snok. Tullsnog.

Snögja = granska, Länsmännen snögjårr.

Snålhong = girrigbuk.

Smatta = steka, afvundas då man ej sjläf kan smatta på grund af
brist. Hon smatter, onga ud å dupp bröd i osen. Stahål.
Kackelonen e barra fisejonken. jonke = värme. Behålla
jonken.

Släjt = di har släjt, släckt ljuset.

Slejt = slägt, slejten e värst. olidlig.

slompa si = tura sig, händelsen gjorde det.

Siropp = sirap, siroppamad, sirap på bröd.

Sviskon = torkade plommon.

Sviskonasö = soppa.

Sidårr hårt = god ekonomi.

Sidårr löst = dålig do.

Snafva = halka, snafve = bräsje i oländig mark.

Snöred = snorig, snörad = snörlif.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033** :158.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: _____ Adress: Stenberget
Socken: _____ Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1926-27 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

158

Snördängare = smädeord åt en pojke.

Snulta = komma objuden. Ej slägtingar.

Slad vantarne i bored = kunkurs.

Slå igin = bakslag. Slöss = slagsmål.

Slä = aga po slä = barnlek.

Slän = töväder.

Slycka = släcka ljus, slyckja kalk.

Saunen = socknen = kommunala myndigheter.

Sauns = gå till kyrkan. gå ti sauns.

Saunen, församlingen, ej myndigheterna.

Spiller po di = sid inte å spil po di.

Spötskt = fräckt.

Surkål = bagette kommer sur kål. Om man gör ett dyrbart gille,
som ej är jämförligt med ekonomien.

Slidårr = arbetar hårt.

Slå me lätthammaren = går och är lat.

Så = säd, så = en mjölkkyllare i mejeri.

Skrubbor = stora väggdjur = se Elnor.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033:159**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

159

Skammelen = dörrtrösklarne.

Skåve = en som ej vill arbeta = kriveskytt. Äfven en som för
oordentligt lefverne.

Skauman = en folktrons gestalt.

Skausnua = do. skaumannens fästmö.

Snua = en till husliga göromål oduglig kvinna.

Snuebagge = do. manlig = smådeord.

Snatta = småstjåla, stjåla i mindre skala.

Slockörad, = en svinras. Äfven en manlig som utfört något olag-
ligt, men blef ertappad. Han blö bra slockörad.

Slenejt = den som ingått i dåligt sällskap. Tattra -

Slid = När tjänare lo si, så lo di si fårr skoslid, träsko.

Sua = äta flytande matvaror med sked, dricka, mjölk, sö.

Suge = smådeord åt en pojke, skämtord.

Syslepåg = ryktare och stalldräng.

Stöllen = häststallet.

Stövlaknejt = stöfvelafdragare.

Säru = utsäde-råg.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033**:160.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

160

Skal = tjufaktig. potatisskal, o.s.v.

Skarn = folktrons gestalt, tröll.

Skallehoad = flijtskallig.

Sjarra = en trämekanik, som man använde i herrskapsträdgårdar.

En flicka skulle vakta foglarne, att de ej gjorde skada. Hon gick med sjarran i handen och ruska. Den åstadkom ett doft ljud och foglarne blefvo skrämde.

Sjåare = hamnbusar.

Sjal = kvinnorna buro en trekantig sjal på ryggen med långa band snibben vid ryggen. Seadn kom fyrkanta sjalar som man lade i triangelform med triangeln på ryggen och bands öfver snibben. De sågo ut som grodor. Sadelmakare Nilssons dotter i Högestad var fin hon lade sjalen i två delar hängde den öfver ryggen och öfver axlarne. Hon skäms inte fårr å komma me hängjande sjal. En annan sorts sjal 1870 var en lång halsduk dubbelt så bred som en halsduk, den sattes först om midjan baktill och korsade den öfver bröstet och gick öfver axlarne och stacks under ryggdelen med båda ändar hängande på röfven.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033** : 161.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

161

Silfver 6 väftillbehör. Gamla kvinnor knöt silfver.

Slafbored = väftillbehör.

Slafbored = där man kunde slå ner bordskifvan.

Spänne = afståndet mellan spärrarna i ett hus.

Spänne = kvinnosmycken.

Spröjta = barnlek. De spruta vatten på varandra.

Speglosor = kvicka generande ord.

Spitakel = narr. Han går som ett spitakel fårr dån.

Sull = särkjesul, sulknappa, äfven: sillknappar.

Striglakors = ett bokmärke flätat af färgade pappersremсор, konst-
flätning.

Solring = på marknader köpte föräldrar en solring och gaf sin
påg i marknadsgåfva. En mässingsring med en rörlig ring
i mitten. Bokstäfverna öfver månadernas namn voro an-
bragta å ringens yttersida. Ett hål stort som ett knapp-
nålshufvud vår å den rörliga ringen. Man ställde hålet
vid sin månad och å ringens innersida voro talen 1 - 12.
När man höll ringens hål mot solen, visa en solfläck
tiden.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 9033:162.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Jacob Bergström

Härad:

Address: Stenberget

Socken:

Berättat av:

Uppteckningsår: 1926-27

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

112

Solklocka = Nämndemannen Måns Jönsson i Högestad, född omkring 1790, hade en kvadratformig skifferstenskifva omkring 12 tum i kvadrat. omkring tre tum tjock. På översidan var med latinska siffror anbragt en urtafla. i mitten på taflan var en hög pinne. Den låg på en tjock stock omkring en meter hög. När solen sken kunde de gå ut i haven, trädgården och se vad klockan var. Soldat Lennart född omkring 1820 hade ingen lommeklocka. När han skar torf till gården med legd hjälp hade han satt i mossen oinnar och vid solsken följdes denna klocka. När det var mulét fick tiden bedömas på måfå.

Styggj = själfsvaldig.

Ställdräng = Stalldräng. Häststall.

Ställpåg = do.

Skräll = påske-skräll. Pigan skulle smya bittida in i drängahused

Långfredagsmorgon och gifva störstörängen ris. Var aflagt 1870..

Skjortepalt = barnets skjorta.

Slom = barnen gingo i slom tills fem år ålder, på det de skulle

kunna bättre reda sig själva då de skulle utföra sitt natur-

behof. Fattiga föräldrar måste ju gå då barnen sof och komma hem

ACC. N:R M. 9033:163.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

163

då de sof. Barnen blef på det gröfsta sätt vanvårdade.
Slapp han ifrod= en som blifvit stämd för barnuppfostringsbidrag.
Ville han blö ved? = Bekände eller neka han?
Skål gotår = skål.
Sejten = sigten, sajtebrö.
Snyda ljus = en ljussax med behållare.
Sol och måne = en barnlek. Två stodo och höllo varandra i händer-
na, pojkar. De kommo tyst öfverens om vem som
skulle vara sol och måne. Pojkarne ställde sig bakom hvarandra
och en springer under deras händer. Han skulle tyst säga sol
eller måne. Sade han sol, sade solen tyst: gå bakom mig. När alla
hade sprungit igenom hade sol och måne fått hvardera några. En
rits gjordes i marken. Solen: vad skjuter du med? Månen: med kulor
och krut. Solen: vilken karr sänder du ut? Månen anvisa en poj-
ke som ställde sig vid ena sidan linien och solen anvisar en. Nu
skulle de taga hvarandra i händerna och söka draga hvarandra
öfver linien. Kommo de flesta till ena sidan, flögo de på solen
och sade: kjyd å brö. Den kraftigaste planeten skulle försörja
dem.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 9033:164.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

164

Stockböjsor = kalsonger. Ingelstorp = lårfor.

Suppa = ja , ja får vel suppa er ti.

Snaus = damm.

Slyngja = slyngja honung, slyngja timmer.

Stenslyngja = pojklek. Man klyfde en käpp och satte en flat sten
uti klyftan. på detta sätt kunde man slå stenen
mycket långt.

Slå sink = man tog en flat sten och slog med vattenytan och stenen
kunde göra en fem hopp innan den sjönk.

Stubbamölla = Holländska väderkvarnar fanns ej.

Svattemölla = en vattenkvarn, då vattenrännan är högt öfver kvarn-
hjulet och kommer från källor i en backe = skvätte

Stenskida = fogeln, stenskvätta.

Tingstud = advokat.

Spansk = en som talar ett vårdat språk. En sådan blef utsatt för
hån och åtlöje. Han e spansk.

Slåslabb = Hum gjärr inte aned än luärr å slår slabb. Sladderträrr.

Strudatröja = 1800 hade gubbarna på de korta tröjorna två struda
baktill i nederkant liknande kruthorn. 1756 stad-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8033:165

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

165

gades det att den skräddare som vågade sy mer än tre plösor po
tröjan, skulle mista saxen och betala tre daler i tredskoböter.

Stöd = ett lägg säd på logen. plejel.

Slonken = håll inte tummana slonkna, fårr ögjen kan villrädda.

Tabbes = små ålliknande sill. 1800 allmänt.

Tröll = smådeord.

Tradingj = do.

Tosa = lite fysiskt defekt.

Trua = han trua mi får nesa å mong.

Tisla = tistel.

Tava = tappa.

Tvärfyllingj = en som äter för mycket.

La kyll ingj = täpp dörren = stäng.

Trading = smådeord.

Tralla = glad, sjunger.

Trumpen = modfälld.

Tvärposse = då de gingo till stan och handla hade de en lång smal
linnesäck, vit, hälften före och hälften back. Bars
öfver axeln. Korgar fanns ej. ?!

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033:166.**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: _____ Adress: Stenherget
Socken: _____ Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1926-27 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

166

Toa = tvätta linne, tvätta sig.

Toestol = tvättstol.

Tårsjal = klappträ.

Torrevar = handduk.

Tita = se efter.

To = ull.

To = räknetal.

Uled = ylletyg.

Ured = välsmakande. Delikat.

Utadar = ohyra, råttor, möss. Äfven attede.

Uga = vecka.

Uffårrett = ständigt. Du luårr ud å ingj uffårret.

Usid = osilad mjölk.

Urta = blomma. urtapotta.

Ude = ute.

Udslätt = sjukdom å huden.

Ubolingj = en okynnig pojke.

Varnagel = en som gör narr åt folk.

Vingjehingj = En pinne varpå man nystade garn.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 9033:167

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

167

Vannblåsor = om regndropparne faller i en vannkorra och blåsor
uppstår. vanned blåsar si, vi får snart regn igen.
Sla-futtes = De fattiga hade många barn och ej tillräcklig säng-
plats, fyra barn måste ligga i en säng med fötterna mot varandra,
två och två.
Vana-slaf = skyr ej var jag slår.
Vippa = vinka på dem.
Vippa = rågax o.s.v.
Vyta = vakta. vytehöre.
Vingja = nysta garn.
Vingja = garnvingja.
Varulen = folktrons gestalt.
Vickje - präkja = passionspredikan.
Vallmall = vadmal.
Vad = täfla. Ska vi slå vad.
Vad = då man körde i vattned öfver en å. Man hade ej broar.
Vagen = han sofver ej bort sin tid.
Värmulla = Stubbamölla. andra fanns ej 1800.
Villränna = skena. Hästarna villrände.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 9033 : 168.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

168

Villtyrkj = smädeord åt en okynnig pojke.

Kärnhel = en ko som äter vad den får. Aptit.

Vanta = possavanta, fingjårrvanta.

Vullt = Moåren har vullt na di.

Vysegröd = förmögnare föräldrar kokte vysegröd ti pågen han fick
den dau han fylla år som födelsekalas.

Vafflor = en sorts kakor.

Virra om fingjärren. bind om fingret.

Vigrapisj = skaftet flätat af vigra.

Vanningjen = då man ej hade brunnar, gräfdde man ett stort hål,
med släntig nedgång, att djuren kunde gå dit ned
och drickja.

Vissen = di en vissen pågadjävel ja har i år.

Vångapantare = då byn låg hel, hade de en gubbe som gick om nät-
terna och vaka öfver, att ingen tjufbete på annans
äng, om nätterna, som var brukligt. Vid enskiftet
1820-40, upphörde denna befattningen.

Vrinschen = Hingsten.

Valle = vassle vid ostberedning.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033:169**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

169

I början på 1800 talet fick ej arbetarne vid Stora Herrestads gård köpa mjölk vid gården, utan måste rulla till Töstarp = Tostapp och köpa valle.

Vagga = Då de hade lergolf i stugorna var det stora håler i golvet. På det att vaggänglarne skulle gå jämt hade de sammankopplat tvenne fjelar bräder en för hvarje vaggängel som låg på golvet. I vaggängeln var en skåra i bågens höjd och å fjelen var en knast som passade till skåran, på så sätt hölls vaggan på fjelena.

Vaga = sitta uppe om natten och passa en som var dödssjuk.

Vrajna maskor = Ett konstarbete då man gjorde hossor eller vanter.

Vo = väfva.

Våra = husbondefolket. Våra e tana ti arveds. Hafva tagit till begrafnings.

Vallmårr = en blomma i haven. röd. Vallm?

Vissla = pojkar flöjta med munnen. Om du visslar sien solen e ner-gån så kommer fans påga i håred po di.

Vårträ = ryggaträ på husen.

Vårlue = någon kalla villrädda fårr vårrlua.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033** : 170.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

170

Vringjel = ta en vringjel halm å ge fåren.

Udgångssvin = svin som skall öfverlefva. Ficksvin = gödsvin.

Vråla = tjårren står å vrålar.

Väst = Väst fick ingen tjänare i lön.

Vallavällingj = man kokte välling af valle och korngryn.

Vassen = dybotten i torfgrafvar. De gamla 1800 trodde att fogeln

Vipan kröp ner i dyn och på så sätt öfvervintra.

Vita linnebyxor = efter 1875 var det endast de fattiges barn som
måste nöja sig med vita linnebyxor, men 1878
var icke ens en fattig nöjd med dylikt. De voro
då omodärna.

Vafske = väftillbehör.

Våghals = djärf.

Vyssa = bassvissja, halmviska.

Vanvittingj = en pojke som talar osedligt.

Vanfrejd = nu kallas det "påföljd" En vanfrejdad fick ej gå till
H.H. Mattvard, som fraserne lät i prostebetajjen.
Detta besväret behöfver ej prästerna ha bekymmer för
mera. /Obs Ej folkmål/

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR **M. 9033**:17/.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

171

Villbattering = en pojke jämföres med en ung kastrerad tjur.

Vytehong = Fårachefen, fårahören vid de stora gårdarne hade vyte-
hong.

Vammelet = Vämjeligt. att ha spottback ansågs vämjeligt. Man skul-
le spotta på golvet o.s.v.

Vittna = om någon instämts som vittne och folket o orten miss-
tänkte på goda grunder att han vittnat falskt, sade man
sig emellen: hans sjel ligger i Herrestad o.s.v.

Om framlidne fjärdingsmannen N. Lindblad i Slimminge, sade de
öppet, ad hans sjel liggjårr i Ystad. Han hade gått in och pryglat
skolläraren, men aflade värjemålsed för att bli fri. Orsaken var
att hans påg hade fått pisk i skolan.

Vantatasse = smådeord åt en pojke, som har vantat på, då man
tycker att det är ej kallt nog.

Väfstol = en för bandväfning, färrklebånn o.s.v.

Vänna-tröjan = om man blifvit vilse skulle detta hjälpa, äfven
sätta hueskärmen bag.

Vålm = man satte ett rep i vardera ändan på en lassme, och ställde
sig oå den och hästarne drogo, att man fick en sträng samlad

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033**:172.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

172

till en hypa.

Väcklare = smådeord åt en som handlade och ständigt förlorare. Di
e en räkti väcklare.

Vajvisare = då telegrafpålarne uppsattes trodde allmogen, man
gjorde det år vägfärande.

Väta = om det regna Margareta, sade allmogen: Magritta pissar i
nuddårrna.

Värja = militärsabel.

Vrat = di har nu vratt bonden N.N.

Vert = drickat innan gäst blifvit tillsatt.

Vrängja = en pojke. Han vrängjårr ette folk.

Vrängj = en tia vrängjårr lagen. = smörj hjulet, så går det lätt,
och munda domaren får du rätt.

Vane = eldsvåda. Liggjårr ni å sauårr, å vi har vane.

Vina = kimden. ja ska slå di po vinan.

Vägga = knyta = skecktor?

Väktare = nattvakt vid herrgårdar. Här vid "Skönaback", hör det
nu till det förgångna.

Vidan och Viding = hästarnes namn. vita.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033:173.**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: _____ Adress: Stenberget
Socken: _____ Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1926-27 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

173

Valka = pressa hossor och vantar.

Vase = sankmark.

Vras = slösaktig.

Yra = feberyra, talar öfver sig.

Yr = vild.

Yngla = kaniner o.s.v.

Yda = till prästen får och gäss. Yda torv till skolorna.

Ysta = tillverka ost.

✓ Yla = fogeln = ufven ylar = ugglan.

Ya = öga. Ditt ya! skämt, käringa.

Ympa = förädla, koppympning.

Zakarias och Elisabeth./Obs. Hör ej hit/

På den tiden bodde i indiska bergsbygden ett gudfruktigtpräst-folk Z. och E. De hade inga barn och voro båda framskridna i sin ålder. En dag då han skulle göra sitt prästämbete för Gudi syntes honom herrans engel ståndan på högra sidan om rökaltaret. Efter Barts bibliska historia. För sådan smörja skulle skolläraren hud-flänga barnen. ! Tvi tusan dj-a. Det är kräk-puliver.

Ål = fäladsmask.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033** : 174 -

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

174

Åre-la = koppad.

Åtingj = 1/8 tunna = tunnland.

Å-lunn = ollon.

Åtra si = ändrat tanke.

Åta skjällingj = en daler, öre fanns ej.

Fälla fåren = hätta dem för gödning med tuonips på marken om
efterhösten.²

Ädlia = där e många ädlia, en svindlande summa, som kan få hjälp
och studera.

Ärtabela = ärtebaljor.

Ärtasö = soppa.

Äventyr = okynnig, han hittårr po alla äventyr.

Äggjakaga = brukligare förr än nu.

Öe = husen står öe.

Ögj = ök, hästar.

Ögja lunen ni fårr ögja lunen. öka.

Ösa = svinaösa.

Öl = det goda dricka de hade i gille fordom. i vardagslag var det
på många ställen magert.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR **M. 9033** : 175.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

175

A. - Ö.

Askepash = lika den af barnen sistfödde.

Ansa mad = laga mad.

Ansa = laga husen.

Bjälla = då korna voro på bete i de stora fäladsmarkerna bundo
de en bjälla af koppar eller jernplåt om halsen, på det
att pigan skulle höra var kregjed va.

Russbjälla = hästarnes klockor i slädföre.

Bjärl = mulbänk.

Vallaklämmare och tjärnmjölkspåga = smädeord åt mejeripigor.

Danglar = har ej satt upp håret.

Ogideli = ej liflig.

Bässa = falla.

Grina = skratte.

Klögs = håller på att kräka.

Gnall = gnistlande ljud. doft.

Gåsabänkjen i stugan.

Klunk = kolp.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033: 176.**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

176

Bärebör = likbår.

Kyllna = elda.

Blutt = mjukt.

Hornbaggar = det rep som man fäste i studarnas horn från oket.

Barnagottstøj = gudmodersgåfva.

Edelet = välsmakande bröd.

Melbingjen = den stora kubikformiga behållare vari man förvara
rågmjölnförrådet. Meled va ti sist grönt. men där blö
brö, di va så edelet.

Kränga si au = fotografera. äfven: ta si an.

Hång = sugen, svång.

Sän e svång = stor skal, men liten kärna.

Dräntetru = slaktaretråg = saltmadsfad. Tonen voro ej runda.

Du stornar dig öfver din rikedom, jag fröjdar mig öfver min fattig-
dom.

Grekje-legjen. barn- och ungdomslek.

B. ja frys fårr en gammal enkja, som har varken bor ella bänkja.

Nu springer a och c. och skall träffas i d. b. springer mot d.

kommer b. först kan han taga en och den får stå och frysa.

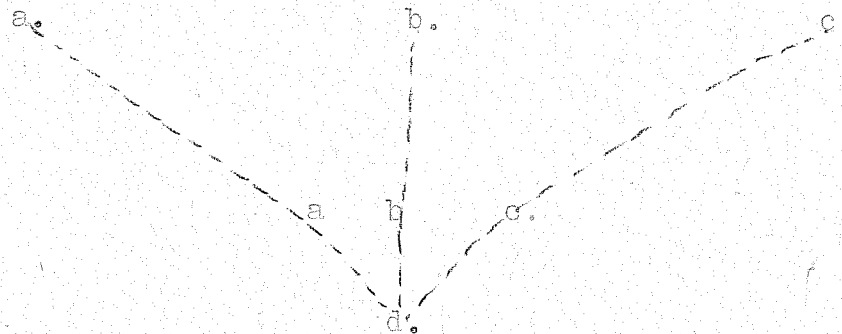
Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033: 177.**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: _____ Adress: Stenberget
Socken: _____ Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1926-27 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

177



Bänka = en torr jordyta mellan morass.

Bänka = klappa tvättkläder.

Tårsjel = klappeträ.

Skammel = dörrtröskel.

Kräuta = fila tvättkläder.

Korra = koka tvätt.

Brygja Byka tvätt.

ja, han hjälper dem, men di blör all dynvar i bossed. tager mer än gifver.

Bygje = byke, dåligt folk.

Glor du = tittar du? ovänskap.

Knoffla = knuffa.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 9033:178.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

178

Dauna = svindel.

Örd = do.

Klämd = nedstämd till lynnet.

Klämsel = magplåga.

Hälma = lindra kval.

Galant = utmärkt.

Lunego = ombytligt lynne.

Döbagad = dåsig, sömnig.

Döbagad brö = då det ej fått rätt jäsning.

Daj-spajl = brödspaden.

Pråsan = ett tunnare ljus.

Sauer = afsiktat rågskal.

Klå di = picka dig.

Klå = en hudsjukdom.

Kjyllna = elda.

Kjyllnan = det hus vari man torkade malt.

Slå i stöf = innan kornet blef malt skull man slå det i stöf.

Man slog vatten i baljan på kornet. Där skulle det ligga tills
det grodde, sedan torka man det i kylnan.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033:179**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberg
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

179

Jakkopp! Ta å ge svinen lita "lejer". = ströboss.

Höna = ett får som ej blifvit dräktigt. Om en ungnö: di e en gammal:Höna.

I träta: Jag rider på lika höga hästar som du = min ekonomi är lika bra som din.

Pigor och käringar, ej bondkvinnor, sutto och skötte eldningen i kyllnan och brydestuan natt och dag. Om nätterna gingo drängar. did fårr å fre dām fårr spögje.

Tarren = den ställning i brydestuan där linet låg.

Iusasalfva = gråsalva. Man blanda gråsalfvan i flott och beströk barnets hufvud med smörjan och band ett tårkle öfver hufvudet.

Flatlus hade den äldre ungdomen mycket förr. genom orenlighet å könsdelarne.

Flätta = något större än loppor. De angripa nötboskapen som betar i skogen och suga blod att de bli stora som kokärter och äro för husdjuren ytterst besvärliga.

Märkvärdigt nog angrep de äfven pojkar som gick i skogen och vakta. Det besynnerliga var att de åt sig in i kådden, men inte på annat ställe. Det stack som hårt loppbett och man måste draga

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 9033:180.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

180

ut dem.

ovitti = tala osedligt. Moårr: Jacob har vad ovitti ida. ovitti i Småland = en berusad som fått hjälp. stursk fräck, otacksam.

Kelsfod = då man ej hade spisar, hade man på den öppna spiseln en triangelformig fot med tre ben. På denna sattes eldkärlet, på det att det skulle bli upphöjt att man kunde elda under kärlet.

När man hade kärl som hade ben användes ej kelsfoden.

Viven = nypon äfven lusenn.

Stickelbär = krusbär.

Kyssebär = körsbär.

Kyden = bär på hagtornshäckar.

Krussen = lingon.

Bulljenabär = blåbär.

Jordbär = smultron.

Flärpa = man skar ändan af en gåspenna omkring två tum och skar ett skär från ändan mot sig ocjten var färdig.

Mongshärpa = munspel.

Tafvel = ett barnspel Tre honga och en räf, en föregångare till räfspelet. Man rita figuren på bordet med krita.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR **M. 9033** : / 8 /.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: _____ Adress: Stenberget
Socken: _____ Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1926-27 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

181



en räf och atten honga. i äldre tider hade de en vidlyftigare figur.

Stommene = öfre delen af strumpor.

Modda = ylle, en sorts mansjetter.

Ormafrö = maskfrö. Orm af danska ordet orm som betyder, mask. 1800.

Sifferö = Do nyare benämning. Då barnen svulto ochblefvo undernärda, blefvo de angripna af binnikemasken.

Gråsalfva = lusasalfva. Sofia Nils Trueds i Högestad, kom in till apoteket i Ystad för 75 år sen och begärde gråsalfva.

Apotekaren: Ah ni kan gärna säga lusasalfva.

Hoddan = ett mindre uthus. Torrah - svinahoddan o.s.v.

Tauten = då bönderna hade gårdarna i byen, hade de en jordbit vid gården, där af namnet: tautaporten.

Nörågären = en stengärdesgård omkring gödselhögen, svinens rastbana.

Sträde = sannolikt af tyska ordet strasse, och engelska ordet street. en väg till huset med någon stengärdesgård.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033** : 182.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenherget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

182

Räckera = Småland = hästarnes draglinor.

Husavarelse = bostad.

Huslyne = do.

Illebrån = vedbrand.

Skrin = koffert.

Skrin = dålig hälsa.

Lommestompe = lite mat i fiökan. när de gick till prästen och
läste, hade de lommestompa.

Tomögja = ja kommer tomagja. ja har inte garned färet inu.

Vitta = kalka. Ja ska vitta stuan. De hade inga tapeter.

Blyckj = jag blef rädd.

Kruhol = restauranter i staden. ja lu ifro di ena kruholet ti
di andra å så ette honom.

Kroe = När barn voro hungriga och föräldrarna voro fattiga. Barnet:
moärr ge mi lid mad. Modern: ja har inget å ge di, du får läggja
di me den kroen du har.

Kroade : = när det led mot kvällen satte gässen förråd i kräfvan
att tära på under natten. Då de blefvo indifvna, var kräfvan två
gångar tjockare än om dagen. Fina beräkningar.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M.9033** : 183.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

183

Storkroad = en bonde, som var högfärdig.

spansk = en som talar ett vårdat språk. en sådan blef utsatt för
åtlöje. Han eller hon e svensk.

Ösgår = Ringen kring månen.

Skaff = Mannen ska hida skaff och kvinnan öeläggj.

Pingso = igelkott.

Heserna = större sädesstackar.

Prydnadsväxter i haven = trädgården. Cyrän-busken, solvändare,
blålockor. Vallmor, sömntrynor, gulenblommor. Prästakraga, blom-
man för dan, lavendel, ambrutt, myntor, tjärrel. Denna senare
växt användes mot kreatursjukdomar. Jonas Ahlströmer förstod nog
ej hur potatis skulle användas. Först 1812 i Pommerska kriget
lärde soldaterna odla potatis. 1825 fick en dräng två potatis som
sofvel till en brödskyva och vaktpojken en . å en skrift från
hushållningssällskapet i Malmö 1828 heter det! det kan diskuteras
om potatisodlingen bör befrämjas före tobaken. För min del anser
jag att för folkets väl är tobaken nyttigast.

Singla = barnen hade, de formogna, singlade lekbollar, mycket

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 9033 : 184.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

184

vakra.

Gadegriman = sädesärlan.

Nisse = folktrons gestalt.

Mark = myntnamn. Smärad kostar 14 mark, marken. En mark 4 öre.

Plåt = mynt. 1 plåt 16 skilling.

Plåt = i butikerna hade de blanka blekplåtar omkr. 12 tum i kvadrat, ur dessa klipptes träskoJOROR.

Vristaknutor = då man hade träafverlöf i träskorna klande dessa att man fick både hål och knutor.

Mögjed = Anders Komme i Löfvesta, sa: om undertecknad 1878. Den pågen vill ja inte ha fårr bara mögjed. Ansåg mig oduglig till allt arbete.

Bonke = då gårdarne, de mindre, hade mejeri själf, hade de en mäng runda brända lerkärl och hade mjölken uti. De voro lätta att skumma.

Holänneren = brödknifvar. Mönstret från Holland?

Ho-lännare = ladugårdsföreståndare. Äfven Osttryckjare. Äfven Schweitzare.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033** : 185.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

185

Han går i "län". Vid de större gårdarna sade man ej: han går i menesed.

Snitta = gilla suggor, på det att de ej skulle blifva ornvilla under gödningen. I äldre tider var detta mycket brukligt. Man skar hål på sidan och skada äggstock.

Stersed = Köket. Särskilda kök hade man ej.

Basten = bakre stugan intill dagligstugan. Fornminnesforskare vill påstå, att ordet är badstugan. Denna uppfattning delar ej undertecknad med dem, ty bönderna bada aldrig. Detta ordet omväxlar med, Basten, baghuset, madhuset, kistehuset = lika förrådshuset.

Korraklud = disktrase, med denne toa man kar.

Kåst = kvast, bårkjekåst, bynkjekåst = brässja, och ljungkåstar. Bynkjeväxten ?.

Salvejer = en välluktande bladväxt i haven Trädgård. "Silakacka och silaörn". Då man körde med en tvåhjulig kärra voro silaörn ifästade selens ring vid bukjorden, dessa stack man gen skalmen och insatte i vart öra en silakack och låste den genom att vrida om den, kackarne af trä, men örnen af järn.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 9033:186.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenherget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

186

Gompakärre = mangelkärre.

Löuva = bada. Ta vann i balen, slå hitt i så di blör jonked, fårr
ja ska löuva glutten. Inga andra bada.

Tuss to = tiggekånor. Ge mig en tuss to = ull.

Stubbeknif = slaktknif. Stubbeknifen och ho-lännaren = bröd-
knifven hade sin plats under loftet vid bjälken.
Snygga prydnader den främmande skulle sitta och titta
på.

Blära = svinblåsa, vid svinsläkt blåste man upp bläran med röret
af en gåspenna och band om öppningen och hängde den i stu-
gan på väggen till att torka. Hade de små barn, lade man
ärtor i den torra bläran och gaf barnet som leksak. Tja,
då hade barnen ej tillgång till leksaker som anno 1927.

Brommla = Humla.

Brånstud = brandstodsavgift.

Te-man och Frå-man. När de hade tre par dragare för ett årder
skrek den som höll på re skapet: Fro-man = till
höger och te-man = till venster. Det var ett
faseligt stöjande. Din jävla drull nårr ja

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033:187.**

Landskap: Skåne Uppptecknat av: Jacob Bengström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

187

siårr froman, ska du väl inte dra teman.
Torvältan kallades också pluddran. Pigorna satte en kasse på
den lätta rullebören då de skulle rulla pluddremögg.
Besauen = då en piga blifvit hafvande. och gud nåde denna piga.
Den manlige förföraren ansågs utan vank. Men svartrockarna visste
bestraffa den kvinlige syndaren. Först skulle hon stå skrift i
kyrkan. 1800 skulle hon falla på knä å kyrkdörrens dörrtröskel
medan svartrocken förebrådde henne att så groft ha syndat mot
guds sjätte bud. Sedan skulle hon gå fram vid altarringen och
vänd mot folket stå och bära på två gråstenar stora som pumpor =
en symbol af mannens testiklar. Om stenarna voro järnband och i
sammankomsten en ögla vari repen fästades. Hon skull ha en vid
varje sida och repet öfver axlarne så skulle hon stå och bära
stenarna under mässan och alla som kunde skulle spotta på henne.
Man borde gräfva upp de svarta bästarnes ! skallar och kasta
dem till krokodiler.

Gavestocken för manliga, att sitta fastlåsta uti under mässan.
Äfven dessa skulle man spotta på.

Hedning = 1882 sade Sven Olss dotter i Baldringe till underteck-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033 : 188.**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: _____ Adress: Stenherget
Socken: _____ Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1926-27 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

188

nads broder Isak. Hör du Isak, nu har du inte gåd ti nattvarden po två gånga. Po sända e här teckning. Du e så go ad du går å lar teckna dig. Ella du ska blö en hedning. Oaktat smörjan! var upphävd i lag, höll seden länge i bönderna.

Afsatt = när de läste för prästen, ville svartrockarne visa sin myndighet. och många voro de som måste gå och läsa för prästen i två år. Detta sedan smörjan var upphäfd.

Julamad = de fattiges barn måste sluta skolan några dagar före jul och taga possen och stafven och gå och tigga julamad. 1800 fanns inga skolor, men i Högestad 1825 gick en skollärare ikring i bondgårdarna och höll skola. Bockerna voro katterkis, och testamente. Naturligtvis också en abbsätta. Bondkaringen satt och spann men barnen fingjo strygj ändå i hennes åsyn. De skulle ha honom en dag för hvarje barn. 1838 hade de en särskild skola, men samma böcker.

Grede-midda: så kallades den gamle prästen Liljeblad i Högestad, skorpionen grät på predikstolen.

1850 hade de ännu inte infört skrifundervisning.

Poggehattar = svampar.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033:189.**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenherget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

189

Frörna = de unga grodorna om våren. Så lång tid de sjunga före
Valborg får de tiga efter.

Petri kat = Der Pitter katt, lägger sin hatt, där skall den ligga
till froenatt 25/3

Kyngjelmusse = då ska enn ha half-fodrat. en ska ta en bossvissja
å läggja den po en sten, flyger den bort, så låt
den flyga, då behöfver du den inte, men blör den
liggjande, så ta den ingj, fårr då behöfver du den.

Froenatt = frys di om froenatt ska di frysa 40 nätter derefter.

Bliel februari = då e krågorna fetast.

Fare = mars. Den tredje torsdan i Tor, träder Tranen på skånsker
jor.

Dajänningjen = den 21 mars ska en läggja si i dagsljuset.

Froe natt Blåkulla färd, ontöjed ska tas ingj å skrifva me krid
kors po darrarna å sätta stål i middingjen. Af de gamla mycket
fruktad.

Grimmerlamm = tacktamm.

April = midattjan ingj, å ljusastagen ud.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033** : 190.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

190

om april blåser i sitt horn
så fås en god skörd af korn.
april snö, e lia bra som fåragö.
april regn, ger frukten hegn.
Mars torr, april våt och maj kall,
fyller böndens lador all.
men april torr och ren,
är bonden till stort men.

Sloff = mullskopa dragen af en häst. vi kan sloffa opp joren.
Sladdra = en pumpinrättning dragen af hästar. Vi kan sladdra
vanned au grafven.

Flå ugglor = en piga som är sömning om kvällarne kl. 10 e.m. hum
barra sidårr å flår ugglor. Blundar i stället för
spinna.

Yderi = han går po sitt yderi. En gammal ungharl omkr. 30 år.
Väntar bli gift.

Nydja = kjula med långt skaft. Slå sönder jordklaser med.

Fastelavnsbolle = vetebullar fastelamsmandag. kagemanna kom med
sådana.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR **M. 9033**: 191.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

191

Stenkagor = plätta, videtisda, påskveckan.

Blåemånda = Till middagen kål kokt på nio slags kål, ena sorten
nässlor.

Jorda = lördag.

Dagarnes namn i påskveckan.

Blåemåndag, videtisdag, ^{Symmet}askonsdag, skäretorsdag, Långefredag,
skingje-jorda.

Ble = blya, barnblya. en salm i danska salmboken börjar så: När
jag blir lags uti en ble.

Sure = surdeg. man tog ett stycke deg och älte salt uti. Det
gömde man till nästa bakning och elte det i degen.

Bonkabränt = om rågen ej blifvit tillräckligt rörd på loftet
blef rågen bonkebränd och brödet fick en ram smak.

Stan = ställe, middingjastan, lerstan, tjärrstan = tjuderrummet,
stackastan, torv, sadelstan på hästan, illstan, eltestan,
samt närmaste stad.

Husa pryl. Ach! hårr den pågen fårr husa pryl. Mårten Svensson

Stora Herrestad, f. omkr. 1815. berättar. Mjölaren och hans

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 9033 : 192.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
 Härad: Adress: Stenberget
 Socken: Berättat av:
 Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

192

kvinna i Högestad lefde galna ihop. De voro båda djeflar. En kväll kom han hem full. M.S. gå med ud i drängjahused. Kvinnan: nej. Om morgonen: Hade ja lyt daj hade ja inte husad så mien pryl.

Ollonbete = då svinen om vintern skulle släppas i skogarne skulle de ringas i trynet och boamärket skulle brännas på låret. A.P.S. Mögjenstickje = soldaterna körde ut middingj på en bondes mark på våren och fick så och sätta där under sommaren i trädan. På våren skulle prästen ha ålenfläsk. Klockaren skulle ha Johannesost, af från herregården. En dag vid midsommar skulle alla bönder gifva klockaren ett mål mjölk till ost. En gubbe i Harlösa skulle omkr. 1850 gå med tinelåmm, tiondelamm till prästen. Gadd. Ingen var tillreds att ta emot lammet. Han släppte lammet bland de öfriga. Gadd kom. Ja har vad här med tinelåmm. Var det stort? Gubben: ja, är det, det svarta lammet? Gubben: ja. Det var lögn. Prosten: kom då in och få en sup. En gång skulle samma gubbe gå till Gadd för en bonde om barndop. Gadd såg dåligt. Han länte en riksdaler, men Gadd ytterst girig tyckte det var en femriksdaler sade: skall jag ha hela pengan? Gubben: Ja. Han

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 9033:193.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

193

bjöd väldeliga på gubben, men sedan gubben ätit sade Gadd: det var en enriksdaler.

Mellomluaren = väftillbehör.

Stobb = en kvinnoundeunderkjortel fodrad som ett sticktäcke och lika tjockt.

Afrad = di gässen om hösten gick på stubbakrarne sades: de strygja afrad.

Afrad := tionde af stråsaden skulle prästen ha.

Kvickt = prästen skulle ha lefvande tionde.

Muda : på det att prästen ej skulle afsätta läsebarnen muda di prästen med ägg, smör, grädde, höns och gäss.

Hoedtag = hufvudbonad.

Frimurare = dessa voro i allmogens ögon fans själfskrivna. di hade ged si fan i vål.

Noaks hongas = en fogelsvärm kom om kvällen flygande att det susa i luften högt uppe. En dräng sade 1873. Här kommer Noaks hongas.

Anders Persson i Ruskan, Söfvestad, f. omkr 1805 berättar: nårr vi skole gå ingj å eda sa mannen: Nu ska du fårst stå å gava

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033** : 194

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
 Härad: Adress: Stenberget
 Socken: Berättat av:
 Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

194

vär i di, ella eder du fårr mied. Rusken var vytehöre och måste stå po gåren å gava först.

Rajjekåmm = grofkamm.

Kjemmekåmm = tötåmm. Kjemma si.

Sila = byxhängslen.

Lämmaböjsor = frandelen måste uppknäppas då den manlige skulle pissa.

Lämma = då man skulle inlägga golf å logen hade man en kvadratformig plank 12 tums kv. och ett skaft i den.

Svåra = innan man kunde lämna måste man först svåra logen. En stor träknif med skaft, högg man bråu jamn jämt först.

Nudato = då nötboskapen om våren fällde, tillvaratög man håret och af detta spann hästatacke, man måste karda skättfall ibland och binda det med.

Dörngj = gengångare, folktrons gestalt.

Goavetta = husrå do.

Nisse = do.

Gastabloss = där skatter äro nedgrädda.

Bergtröll = folktrons gestalt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033** : 195.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: _____ Adress: Stenbergat
Socken: _____ Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1926-27 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

195

Joralagen = liksvepning.

Nyrakaled = där röken går genom från kakelugnen.

Husförhören = med dessa kunde prästerna lära folken böja knä för sig.

Böda = lappa kläder.

Fära = ansa hossor, sy po däm.

Snärpa = sy.

Klöddapös = mattor af lump. de hade inga mattor men det användes då till bänkapös och sängapös.

Afla = Afla lus.

Snuda = välling af rågmjöl kokt på kött.

Frikasö = soppa kokt i mjölk och vatten samt kalfkött.

Kattatru = han gjärr träsko, di likner kattatous.

Tringja = skedar. I äldre tider hade man endast tringa sker men på slutet af 1860 talet kunde man köpa spissnabladesker.

Hornskedar. Bönderna hade aldrig metallskedar.

Sparlagan = två lekan i sängen, brudsängen.

Sparbank = en inrättning som ingen kände.

Frimärke = något okänt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033 : 196.**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

176

Bräuf kände man till. Den som brydår en anen mans bräuf ska mis-
ta höjra hånen. Inga leksaker, att bryda.

Ljusa-set = talgljus och tran.

Löjteman = folktrons gestalt.

Monhoggas = träta.

Sladdresmårrmad. Man blir mutad för sladder.

Gjårra au me si = Självmord. Käringer: Vid du had? Mårten Hansen
i Mossen har gjort au me si. Had nårr du? Had mone han har hatt
å grua si yarr.

Slad fel = Per Tröls Ola har slad Ola Nels Kjersti fel. Nu e hum
så tje au ed, så hum har sat ad hum ska gjårra au me si.

Slad fel = bruten trolovning.

Pirra = en liten snurra. Barnleksak 1800.

Snurra = en större som drefs med en snärt. 1800

mark = vikt. ?,4 kg. ungefär.

Bärsa = Brunstig. Baggas.

Kyllen = frossa. 1877 och tidigare. I en varm stuga kunde kyllen
ta po dämm, di sled dämm som spasmer. Di motte då läggja si å
hulja po si, vara en timmes tid. Vanligen pigor som farit illa

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033**:197.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
 Härad: Adress: Stenbarget
 Socken: Berättat av:
 Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

197

och blifvit förfrusna af despotiskt husbondefolk.

Våna = lyda. Vill du våna! 1800. Högestad.

Vånerås = saknar ej råd. Hum e inte vånerås.

Tresj = ovanligt förständig 1800.

Göla = röra, du får inte göla mi. Slå mi.

. Bia = vänta. Vill du bia!

Skruntan = kroppen. Ja ska ge di po skruntan.

Kappa = 1/32 tunna löst mål, 1/36 tunna fast mål.

Tappestaf = den stör som står i bryggbaljan.

Gnia = med gniesten (glas) strök, gned man ärmlin och krage i skjortor och särkar.

Pråsa = ett tunnare ljus. Man vrid ihop en 4 linnetrådar och dop-
 pa dem o smält talg. användes i boningshuset till väg-
 ledning då man skulle gå efter något. Ljus-talg tillver-
 kades på samma sätt, men doppades oftare. Man hade en sten-
 ho huggen i schiffersten. I denna hällde man smält talg.
 Doppa ljusen och hängde dem till torkes = stelning. När
 talgen stelnat, doppa man dem igen tills ljuset fått sin
 tjocklek. Ljusformar fanns då ej. Arbetet kallades: stefva

ljus.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033**:198.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenherget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

198

Nimmel = lättnimmel, god fattningsförmåga särskilt i Lindbloms-
kan och djävusbibliskan.

Krivv = små krypande insekter. Där va en farli hov krivv.

Tråknappa = man hade inga linneknappar, utan sydde sådana af
vitt lingarn. med fyra knapphål. Konstsynad.

So-lat = pressat vadmal.

Ståmpa = do.

Värkjen = halfulle.

Drejel = linnekonstväfnad. Bordukar.

Drusse = en bonke spannmål.

Possagris = en gris som har pungbräck.

Höna = ett ungt får som ej blifvit i ön.

Gylta = ungsugga, som ej grisat.

Orjydare = en kvick i munnen.

Stajla = en som lidit dödsstraffet genom halshuggning. Kroppen
skulle hängas upp i en påle och hufvudet en aln högre på
galgbacken. Där fingo de surna. De bemöda sig om att
alstra kolera. Höjra hånen. Den skulle halshuggas skulle
först mista höjra hånen, upphäft 1842. Studenten i Lund

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033** :199.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

199

Jacob Blomdal fick genomgå detta straff 1830.

Räbobbe = fogelskrämma. Man gjorde ett kors af två käppar och hängde en tröja och hatt på. Likna mycket Biskop Rodhe i sin installeringsdräkt.!

Stångled = tjurar, baggar, o.s.v.

Tilltaxen = modig.

Skrualös = sinnessjuk. Han har blid skrual.

Skarn = lannaskarn = landtroll, spöke.

Fästning = Fängelse. Han kom po fästningj.

Uslingj = en sjuk människa. Hon ligger en usl.

Tjyvahol = häradshäkte.

Vaun å brö = ett fänjesestraff, högst 28 dygn. = lifstids

Kua = tvinga. Han kua mi ti å molka. kua glutten, skrikande.

Vid Regementen bestod Kronan manskapet

As-pryl = sannolikt arsolpryl, ty de skulle ha det i pipan. Ta po pipan. Äfven befäl kunde hemkalla dragon och gifva honom aspryl i bostället. Siden kunde de ej sida po räufven po åta da. Eftertryckligt. Ja, lagen stadga, att prygel fick ej utdelas med flat hand = icke lindrig.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033** : 200.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

200

Krysta = trycka. Han krystar mi.

Lyngj = många barn, lyngj får, lyngj gäss.

Flock = får, gäss.

Fluesmäll = ett rektangelformigt läder på en käpp. Med denna slog
man ihjel flugor på bordet.

Läddikan = en låda i tjänarnas kistor.

Skrin = pojkarne hade en mindre kista, skrin.

Skrin = Han e skrin till helsan, dåligt.

Skre = efter höstaplöja.

Skre = ja lo skre sän. Gröpa. Griffning.

Picka påskaäggj. = en barnlek. Barnen fingo färgade påskaägg och
så sade en: ska vi picka påskaäggj? Ja. De
stötto äggens änder mot varandra och skulle se
vem som hade det starkaste ägget.

Pickel-hua = en mössa utan skärm. Sannolikt härleder ordet sig
från skinnet öfver gossarnas pick. Yra pojkar kunde
säga: Picken har ej drad huan au si inu. Han har huan
po si inu.

Lolägga = stampa vadmal.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR **M. 9033** : 201.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

201

Yra pojkar kunde säga: kodden kler, han väntar herdegille.

Drängarna kurtiserade då pigorna och följde dem hem.

Tvärslå = en arm utstående från en påle.

Vajslå = markväg.

Kollbutta = en pojklek. Saltermortaler.

Djup = förbehållsam. Han e djup.

Ingjbongen, ingmari, do.

Stickjen = lättretad.

Stutt = sårad genom ord.

Smallskid = han slappte en smälleskid.

Kackelonen e barra fisejonken, ej hetare än en fis.

Kjyllslå miltjen = Värma den något.

Sill = hon eder både rumne å miltje. I Danmark 1880 skulle tjäna-
re äta sillbenen. Allmänt i Danmark, här endast i enstaka
fall.

Mackerell = en liten träspade varmed man ransa verktygen spade
och skövl vid gropning.

Sätt = en lerskål med ett öra.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 9033 : 202.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

202

Kans = ett lerfat mindre med ett öra.

suessker = skedar af horn. Tringja och spissnäbbade.

Borkistan = under bordskifvan var en byggning.

Kragskafved = både små och stora.

Tallrickjahullen = en hylla för tallriker i stugen.

Siebänkjarne = dåtidens stolar.

Spi = kräka.

sprätta opp = lumpor. gamla kläder.

Speglosor = stickord.

Spitakel = narr för andra. Han går som ett spitakel.

Hånad = händig till slöjd.

Hutlös = fräck.

Misslynt = missbelåten.

Trår = långtar. Du trår väl ette å fåd itu.

Festepängja = 1870. En dräng 1 riksdaler, En oiga half-femtedale=
75 öre. En vaktpojke 12 skilling, alla fingo inte.

Olausedel = Tjänare skulle lemna Olausedel.

Drängen N.N. har tjänt hos mig sedan den 24 oktober 1870 till den
24 oktober 1871, och har han varit ärlig och nykter och full-

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR **M. 9033:203.**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

203

gjort sin tjenst till min fulla belåtenhet och är nu på egen begäran fri och ledaig den 24 oktober 1871, och kan jag honom till det bästa rekommendera.

Hålet den 1 augusti 1871.

Despoten

Stycksa = hetsa hunden på mi. Styx! Styx!

Striva mi = Han försökte striva mi. Kväva.

Styggi = elak.

Skrämmeskott = Uttala hotande ord.

Skäms = en som gjort något som väckt uppseende.

Tidelag = en som förnedrar sig till djuren.

Täckjevänner = de käppar varmed man band halmen på bosstagen.

Näverfitta = snusdosa af näver.

Sprängt si = ätit för mycket. att man lider.

Trin = spolarne i en stege.

Hövell = det rep man binder om ett hölass tre varf, på det att man ej skall spilla höet.

Og = som man använde då man bar mycket vatten.

Stenoren = stensättningen på gårdsplatsen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 9033:204

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

204

Tärpan = en med träspjälor hopsatt bur för hönsen. Denna stod i farstun. Hönsen led.

Tjårrstage = tjuderpåle.

Stenkolsolja = tunn tjära att svärta träskor.

Bergolja = fotogén. till att börja med sade man Bergolja. i slutet på 1860 talet börja någon gå från tran till bergolja.

Fullbaggad = ytterst förbehållsam.

Fullfjärad = listig. utlärd i listighet.

Tjältringar = supare och slagskämpar.

Kjyllne = bränsle.

Agerhål = åkersenap. ogräs i stråsåden.

Skrappor = en storbladig vax vid vallar. ogräs.

Kabbalögj = en vaxt i ängar, sankmarkväxt.

Millor = maskrosen. gott svinfoder.

Pulsepingja = man låste ändarne med pinnar.

Vida hossor = man krita ullstrumporna, på det att de skulle bli snövita. Somliga kvinnor sade: krieded edor opp hossorna. Näsdukar voro för bönderna något okänt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR **M. 9033** : 205

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: _____ Adress: Stenberget
Socken: _____ Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1926-27 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

205

Limmslan = sjukdom. ja e som ja vore limmslan. pryglad.

Döjer = lider av sår och andra sjukdomar.

Rongenomssjyftva = öfver hela bröstet.

Kniffven = en i kosten snål bondkvinna.

Dammskjorta = blus = nattskjorta.

Julagubba = fin vetedeg. Stora, 4 öre stycket. 1800 funnos sådana
ej. Inga kagemanna.

Julatre = julgran, endast herrskap.

Färrbytingj = ett vanskapligt barn. man tror att troll tagit det
rätta.

Den ene villiggheden, gjärr den anre fal. = gör du en männi en
tjänst, söker denne till, att på ett eller annat sätt gilda gen-
tjänst.

Did e en som inte rifver Per au lauted = lättjefull.

Villigt barn, har alltid brö i mong. = Den flitige får alltid
någon utkomst. Enn kan skicka en so till Rommeliklint, å om igin,
å di e en so ändå. = att draga en sådan bort från dåligt säll-
skap lönar sig ej, han finner snart nya stallbrödor.

I Veberöds socken (Torna hd) var det brukligt och är det

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR **M. 9033:206.**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: _____ Adress: Stenberget
Socken: _____ Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1926-27 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

206

ännu, att då man skall väfva och har svept räckjan om räufven, skall man ta väfstången och slå tre slag på räufven å sia: lia fort au som po.

Trådarne skall då bättre hålla och arbetet bli fortare färdigt.

Di e en som inte för nod bullär me si = lugn.

Di e en Luther lögn:

Vi känna igen Biskop Brask, m.fl.

Di e en räkti långskänk = smådeord är en högväxt man.

Krockan går ti vanned, tiss hon mister örad. = Den brottslige blir till sist ertappad.

Kråkan ser vilken stubbe hon sätter si po. = Man ser om offret kan försvara sig eller ej. Den ktaftigare vågar man ej pryla.

Du får inte bära julen ifrå våss. = Julaftonsdag skulle alla som kom ha något.

Di kom po mej, liasom julattan kom po tyggjeren. Överraskad.

Du ska inte småvura guss gauer = ej vara kräsmagad.

Julattan å julada, ha vi så gott som vi villa ha, men annda-jul gimmer moarr sitt goa sul.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 9033: 207.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenherget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

207

Där Petter katt, lägger sin hatt,
där ska den liggja ti froenatt.

Fare = "mars", me sitt fagra skäggj,
locka alla små börn onge väggj.

Tredje torsdan i Tor, träder tranan på skånsker jor.

Många monga gjärr lomma fad,
men många hännärr gjärr ett snällt arbaj.

Ax = Vid herrgårdarna kunde man ej räfsa rent och de fattiga i
socknen fingo gå och plocka ax. Man plockade vete-korn och
hafre ax.

Gynkel : man stack förklädessnibbarna under förklädesbandet. Det-
ta kallades en gynkel ax.

Hömyjer = lämmen på taket varigenom man intog - klöfver - och
ängshö.

Nissen = en folktrons gestalt. en kvinna i Högestad, Hanna Per Ols
hade Nisse 1872. Det var en orm i en tjydeässja i baghused = spis-
kammaren. En gammal skräddare Per Olsson i Bussjö satt där och
sydde. 1873 berätta han detta i Ruskan i Löfvestad. Ja har hört

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 9033:208.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
 Härad: Adress: Stenberget
 Socken: Berättat av:
 Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

208

ad hum hade Nisse. Så en da där va lynt, så tänkte ja, ja ska gå
 ud i baghused å se. Å där sto en ässja på goled. Ja to logged au,
 å där lå en orm i ässjan. Ja la logged po igjin å gickj ingj å
 satte mi å syde. Närr Hanna kom ingj gickj hum åd baghused..

Hanna: hum har vad här? Ja sa, där har ingjen vad. Hanna, jo, här
 har vad non, ja ser att här har vad non. Men så tade ja å syde,
 å så tade Hanna osse. Di va Nissen som gjora si ti en orm om
 dan, å om nätten va han ude å dro ti hused. Å hår gång hum kokte
 sö elle rajde gröd, så satte hum ed tallrickj auani lautholed ti
 nissen. Å hår gang hum kom va tallrickjed tomt. Nissen hade eded
 ed. Kattor och råttor voro naturligtvis oskyldiga, men man miss-
 tänkte dem ej. 1877 dö hon af slaganfall och alla trodde det var
 en följd af Nissen, fårr hum hade geð si fan i vål. Alla ryste
 vid tanken på hennes bortgång ty det låg ju i öppen dag, att hon
 kunde ej bli salig, då tid till bättring ej gafs henne.

När var en snuser ur sin dosa , blir där ingen träta.

Rullavinja = en alnslång plankbit rektangleformig med tre uppstå-
 ende pinnar. Genom dessa satte man en slät grof stål-

tråd på denna ståtråd hängde rullarne då man nysta garn eller

bolta.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 9033:209.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

209

Sno bån = hoband. om sommeren satt man och snodde höband till
bindning af vårsäd.

Läns = brist på något.

Runs = blottställd på penningar m.m.

Strygj = välväxt och städad i allt.

Stront = likgiltigt.

Skrela = häftig vrickning af hela kroppen.

Skral = sjuklig, skralepogga = grodor stora. trölpogga, man trod-
de att de store grodeer trölla. Ja, man trodde det var
människor i grodform.

Skrejted = ett magert djur. värdelöst.

Skruntan = ryggen. på en människa.

Stackånad = andfådd. Ja e så stackånad.

Läggja i blod = för en pojke. Ställa om att han får pisk. Bada di
po tjustavis: Doppa honom i vatten för pojkstreck.
inte på bondvis. Bönderna voro lika rädda för ett
badkar, som för att gå naken genom en by.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **M. 9033: 210.**

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
 Härad: Adress: Stenberget
 Socken: Berättat av:
 Uppteckningsår: 1926-27 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

210

Badkar, nattkärl, spottbackar, näsdukar, ja, de ryste vid tanken på tocket, även skidehus. Vem skulle göra detta rent? Det blef för dyrt att hålla rackare till sådant. här ett ex:

En skollärare ställde följande fråga till en gosse: Vet du vad det är för ett djur som har sträfft hår, vill gärna välla sig i dyn, men är räddt för vatten? bondpojken: det är jag.

Undertecknad kom till Göteborg 1884, då fick jag kalsonger, förr visste jag ej hvad kalsonger var. Då var jag 20 år.

1883 i Hörups socken /Ingelstads hd/. En piga berättade: när svenska tjänare sökte tjänst i Danmark 1850-60? kom en bonddotter in där och tog tjänst. Om en månad reste hon hem att helsa på. Då hade de fått gässlingar. Bonddottern: Ha e di fårr smocka dyr? Fadern: ja så, känner du inte Petter Pers gringleda gås, ska ja min själ lära di å känna den. (ett fel) Första frågan var: E ditta Pider Pidersen? Man härmde dem för det de tala danska ord då de kommo hem. Danska bönder var, som att tjäna fan, men svenska bönder var, som att tjäna sjelfva satan. 1875 kommo svenska drängar hem från Danmark och tala om hur bra det var

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 9033:211.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
Härad: Adress: Stenberget
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: 1926-27 Född år: i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

211

derover. De fingo vanngröd här kväll, korngrynsgröt kokt i vat-
ten. Tja, i Sverige fick drängarne till kvällsmat sua drickje å
brö. Reflektionerna göra sig själfva.

Snusförnuftig = en som gör sig klokare än han är.

Skrelingja = matrester från ett herrgårdskök.

Behålna = god ekonomi. Di e behålna.

Bussmarakrogen = betsman = handvåg. hum vajer bröd po bussmara-
krogen.

Markanalen = Ett träbetsman var marken utsatt med messingsnaglar.

Markanalen, hum vajer bröd po markanalen.

Styngjom = ibland, kone ja få ed 14 markabrö, å styngjom ed ponga-
brö. Hum vajer inte po markanalen = frikostig, spånad = käringar.

Hum skär si inte i fingrarne = frikostig.

Sponeskäppa = 1 skäppa rågmjöl, ett grofbröd, en gåsasia eller
ett rökat fåralår och en kappa malt. för 20 mark
linepånd (en månads arbete med 18 timmars arbets-
dag.

Fötte = vringel lin. 1/20 pong = lispund = 20 mrk.

Flud = grädde. En soldatkvinna i Högestad, ja många andra, smorde

Skriv endast på denna sida!